

Hodhishshu Dana

Leveled

Sidaamu Afoo

Kuni irkisaanchu maxaafi ‘USAID’inni afi’nonni woxu irkonni
‘Save the Children’i, Rosu Ministerenna Wodiidi Daga
Dagoominna Manni Qoqqowu Mangiste Rosu Biiro mittimmate
sumiimmenni qixxaawe attamamino.

2009 M.D

USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

Save the Children

The CC By license lets others distribute, adjust, and build upon this work, for free or commercially, as long as credit is given to the original creation. However, any changes from the original must be indicated.

For more info please refer: <https://creativecommons.org/licenses/>

Hodhishshu Dana

Kifile 4

Lamala 4

Qaagiishsha

Aante shiqqino niwaawe (dhagge) illachishshannohu nabbawate huwato aanaati. Niwaawete albaanninna gedensaanni noo xa'mo dawartannota xawisatenni niwaawete mereero shiimare taxxi yitanni nabbabbinore xaphi assidhanno gede kaayyo uyiyyensa. Rosaano niwaawe nabbawate albaanni konni albaanni affinore kultanno gede xa'matenni jawaachishshensa. Konni garinni rosaanonni niwaawe nabbawate hasatto kakkayissinihu gedensaanni niwaawe nabbawa hananfona. Rosaano irkissinanni baali, xa'muwa dawarate rosaano baala beeqqo assitanno gede jawaachishshensa. Uytanno dawarono haadhinanni taashshi'ri-tumo uyiyyensa.

Nabbawate Albiidi Xa'mo

1. Hodhishshu maati?
2. Hanni hodhishshu dana mite lame yitanni kiiri.
3. Harrenna faradu marichira kaa'lanno?
4. Horrophila la'ine egennootto/a? Marichira kaa'lanno?

Gafa Mite

Lekkatenni Hajama

Manchi beetti addi addi dilgo afi’rino daafira mittowa calla ge”e diofollanno. Mannu baalu dilgosi garinni kawa ka’a qambaachanno. Hee’ranno qaenni kae wole qarqara hige ha’ratenni dilgosira sharramanno. Techorano ikko ga’a heeshshora hasiisannore ragu tuqinni xinqisiisi’ranno.

Heeshshosira ikkannore addi addire xinqisiise shiqishi’rate dargunni darga ha’ra hasiissannosi.

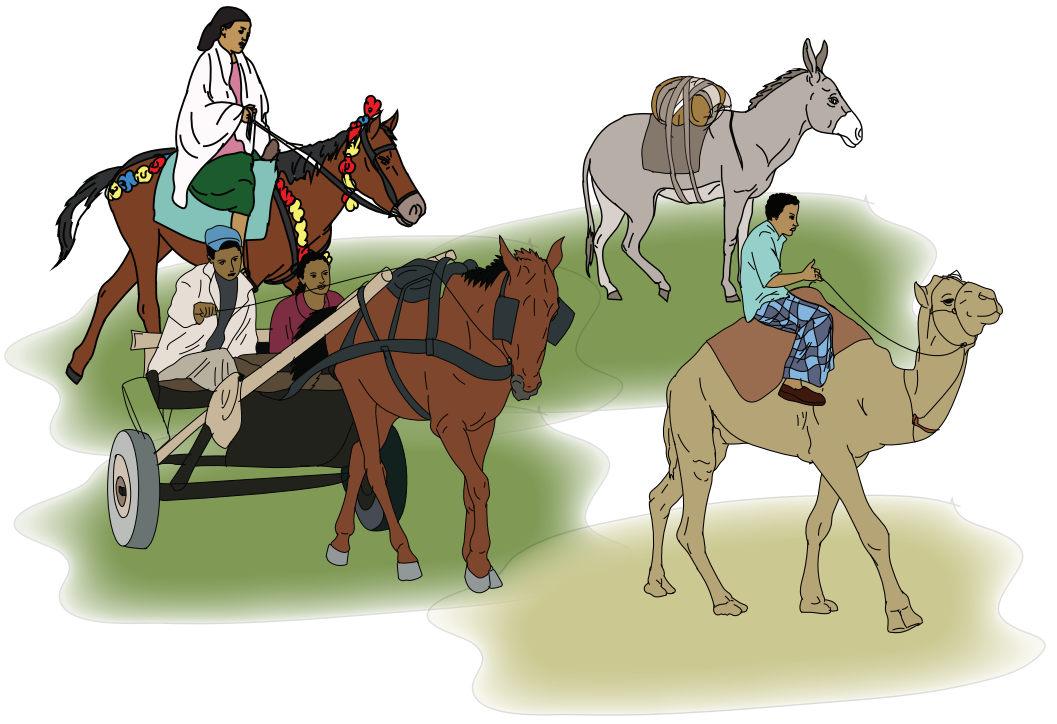
Konnirano hundi yannara wole hodhishshu injo nookki daafira mannu lekkatenni dargunni darga taraawanni keeshshino. Mannu dargunni darga taraawannoti addi addi dilgo noosi. Fiixa xa'mate, dikko dikki'rate, ugaaxe ha'rate, w.k.l mannu lekkatenni ha'ranni keeshshino. Hatte yannara baca hodhishshu doogo hoogasenni kainohunni lowo geeshsha seeda doogo hexxo mudhikkinni lekkate buxxuu'lanno.

Lawishshu geeshshira Sidaamu manni albi waro Sidaami giddonna Sidaamira gobbaanni lekkatenni daga tayse ha'ranni saino. Horooressu qaccenni kae Adaare qacce geeshsha fiixa xa'mateno ikko addi addi hajora lekkatenni hajamanno. Hakkiinnino sae, bi're Malkanyu Gashshooti waro gabbaro shiqishate Sidaaminni kae Shawwa geeshsha lekkate ha'ranni saysinota jajjabbu hasaabbanno. Togoota addinta seeda doogo ha'ranno woyite doogote aana manna huucci're galanniiti. Kokke amaddannonsakki gedeno sinqe sinqisi're ha'ranno.

Mannu doogo ha'ranno woyite lamu garinni ikkara dandaanno. Mito woyite mulla anganni ha'nanni. Wole woyite kayinni, duha duqqine woy bayi'ratto bayi'ne ha'nara dandiinanni. Heedhanno dilgo garinni, mitu manni mulla anganni ha'rara dandaanno. Mitu kayinni duqqe woy bayi're ha'ranno.

Lekkate seeda gobba ha'nanniha ikkiro duqqine agurranna mulla anganni ha'nanni woyite nafa addinta daafursanno. Tini lekkate ha'nanni foole ta'nanni ha'rinsho woyyaawa hasiissino. Konne daafuro ajishate woy gatisate manchi beetti wole hodhishshu dooro afi'ra noosi. Konni daafira mannu addi addita hodhishshu doogga kalaqi'rino.

Togo yinanni woyite lekkate hodhishshi xaa yannara dino yaa di"ikkino. Kuni hodhishshi xaano no. Ikkollana albi gede doogo gallanninna duqqine woy bayi'ne ha'nanni qarrammanni qarri gatanni ha'rino kuni ikkinohuno albinni roore xaa yannara duucha hodhidshshu dooro kalaqantinohuraati. Hanni aanchine wole hodhishshu dana la'neemmo.

Gafa Lame

Kotte Saada Hodhishsha

Lekkate hodhishshi addinta daafursannoha ikkinota aleenni la'noommo. Konni daafurinni woyyaanbe afi'rate mannu kotte saada hodhishsha horonsi'ranno. Kotte saada hodhishshi hunda horonsi'nanni keeshshinoonniha ikkirono xaa yannarano hala'ladunni afamannoho. Kotte saada hodhishshi Itophiya baalahono ikko Sidamu giddo duuchu

qarqarira duucha owaante aanni noo hodhishu
danaati. Roorenkanni kaameelu tuqishshi batinyunni
iillinokkiwa baadiyyete qarqarira kuni hodhishshi
addintanni horo aannoho.

Kotte saada hodhishsha yineemmohu mini saada
horonsi'neemmo hodhishshaati. Mini saada
mereerinni hodhishshaho horonsi'neemmori kotte
saada harrete, faradoho, gaangotenna gaalaho.
Kuri saada gulufatenna hogophate horonsi'nanni.
Mite kotte saada hogophate calla horonsi'nanni;
mite kayinni gulufateno hogophateno horonsi'nanni.
Lawishshaho Sidaamu giddo harre gulufate ikkikkinni
hogophate calla horonsi'nanni. Wole daga kayinni
harre gulufateno horonsidhannori heedhanno.

Gaalu hodhishshi kayinni Sidaamu giddo diafamanno.
Kuni hodhishshi hooginohu Sidaamu giddo gala
ce'nannikkihuraati. Gaala ce'nanni qarqari manni
gaala gulufateno ikko hogophate horonsi'ranno.
Gaaluu hodhishshi roorinni halallitte gobbara aanno
horo majjata di"ikkitino.

Kotte saada gulufate horonsi'ratenni lekkate ha'nanni
daafurranni daafurinni gantanni. Daafurunni
gooffanno wolqano wole dilgo loosi'rate gatisi'nanni.
Konne calla ikkikkinni, lekkatenni ha'niro lowo
yanna gudanno darga shiima yannanni iillinanni.
Lawishshaho sinqisi'ne ka'ne doogo ofollinanninna
ka'nanni, doogo gallanninna honsanni ha'nanni doogo
ajishshe mulira abbitanno.

Kotte saada hodhishshi mannu aaninni duhanonna
bayi'ratto gatisino. Kotte saadara addi addi hogowo
hogophatenni udiinne dargunni darga massi'nanni.
Fiixunniwa qishi'ne ha'nanni sagale hogophe ha'rate,
gideno ikko wolere dikko hogophe massi'ratenna
abbi'rate, w.k.l kotte saada hogowu horo uyitanno.

Kotte saada daddalaanote hodhishshira addinta
kaa'litanno. Daddalaano daddalu udiinnensa mininni
dikko massidhanno. Qoleno massitino udiinne
dikkotenni minira abbidhanno. Hattono mitte dikkonni
wole dikko tareessidhanno.

Konni garinni, roorenkanni baadiyyete daddalaano kotte saada lowo geeshsha horonsidhanno.

Kotte saada hodhishsha wolu garinni woyyeessine horonsi'nanni doogono no. Woyyeessine horonsi'nanni garino farashshunnitanna harrichu gaare loosatenniiti. Duuchu Itophiyu qarqarira farashshu gaarena harrichu gaare lowohunni afantinote. Ikkinohurano lowo manna hodhishshu mitiimmanni gatissino.

Farashshu gaareno ikkito harrichu gaare mannanna uduunne hogowatenni lowo kaa'lo assitanno. Harrenna faradu gaarete goomma worreenna goshooshshannohura insa gulufateno ikko hogophate haadhanno dhukira aleenni haadhanno. Lawishshaho mitto farashsho mittu manchi gulufannoro, farashshu gaare kayinni sase shoole manna hogobbara dandiitanno. Mittu harrichira lame dala hoganbanniha ikkiro, mitte harrichu gaarera onte lee dala hoganbara dandiinanni.

Kotte saada gaare goshooshshanno gede assine horonsi'nanni woyite hee'ranno badooshshi konne calla di"ikkino. Konnira doogote injono la'nannire afidhinote. Kotte saada gulunfanninna hogophinanni woyite ayetano lekkaanchu doogo adhine ha'ra dandiinanni. Gaarete widira qolle soorriniro kayinni kaameelu doogo aana woy wole taalonna hala'lado doogo aana calla goshooshiishi'nanni.

Kuri saada hodhishshaho horonsi'rate hajo aana calla illachinshe insara assinanni amadooshshe dea dihasiissanno. Ittanno sagalenna agganoo waa yanna agarre aa hasiissanno. Hudidhenna goo'riite heedheenna bayi'ratto calla duunnanninsaha ikkiro mannano ikko udiinne duke didandiitanno. Mannu itikkinna agikki loose afannokkinte gede saadano loose didandiitano. Mannu oosorano dhukinsara aliidi looso aa hasiissannokkinte gede kotte saadarano batinye duhano woy hogowo hogowa dihasiissanno.

Gafa Sase

Kaameelu Hodhishsha

Be'ro la'niri techo soorramanni ha'ranno. Yanna lexxitanni hadhanno woyteno baaluri woyyaawanni woyyaawanni daanno. Aleenni la'nummo garinni lekkate hodhishshinni kotte saada hodhishshi lowo geeshsha woyyinoho. Xaano wole woyyimma no. Kaameelu hodhishshino hattonni kotte saada hodhishshinni addinta woyyinoho. Hanni kunni hodhishshi dana aanchine la"ate wo'naalleemmo.

Kaameelu hodhishshi kaameelunni ka'anna kawa ha'nanniho woy hodhinanniho. Kaameela gulunfe woy hogophine mittu darginni wole darga, mittu quchuminni wole quchuma ha'nanni. Addinta seeda doogo kaameelunni ha'niro mulenni iillatenni daafurunni gantanni. Yannano lowota wolu loosira gatisi'nanni. Arrishshonna xeenuno digawajjanno.

Kaameelaho hogowo hogophinirono lowo hogowo dandaanno. Kotte saadanni woy gaaretenni duucha hinge coccolunni hogophinanni hogowo mitte hinge iillishi'nara dandiinanni. Daddalaanono lowo uduunne hogophite dargunni darga yannatenni ha'rate lowo geeshsha kaa'lannonsa.

Manna hoganbannihunna uduunne hoganbanni kaameeli addi addiho. Manna hoganbanni kaameeli iimiido cufancho ikke minu gede waalcho afi'rinoho. Manna hoganbanni kaameeli duucha dana afi'rino. Mitu kaameeli boode manna calla haa'ranno. Mitu kaameeli kayinni fakkana manna haa're ha'ra dandaannoho.

Mannaho hodhishshu owaante aanno kaameela
dagate kaameela yinanni. Dagate kaameelinni
jawiiditi woy rooriiditi otobisete. Otobise lowo manna
hogowa dandiitannota ikkite lamu dani owaante
uyitanno. Mittu dani otobise quchumu giddo calla
manna kawini ka'ira massitannote. Wolu dani
owaante uyitanno otobise kayinni mittu quchuminni
wole quchuma haadhe hodhissannote.

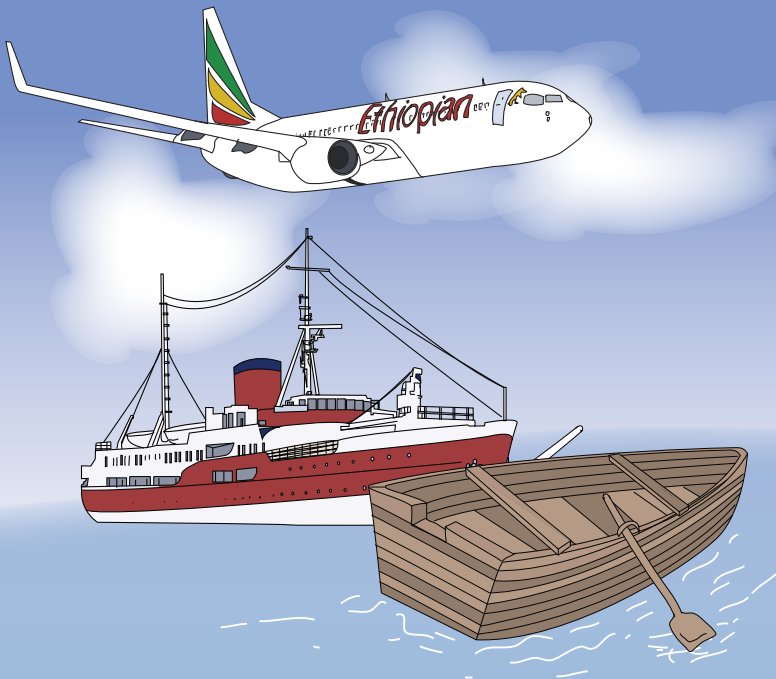
Layinkihu kaameelu dani hogowi kaameelaati.
Uduunne hoganbanni kaameeli iimiido fa'nanchoho.
Konni kaameeli hexxo udiinne hogowa ikkitinohura
gabbiinisi oofaancho agurranna mitto woy lame
mancho calla haa'ranno. Hogowi kaameeli danino
duuchaho. Mitu shiimmaaddaho, mitu jajjabbaho.

Wolootuno manna hogobbannori shiimmaadda
kaameella duucha no. Lawishshaho beewashsho
Ayisuuzenna Minibaase yinanniri geddeereeti.
Kuriuu kaameellano manna quchumu gidonna mittu
quchuminni wole quchuma haadhe hadhannoreti.

Togoo kaameella kayinni otobisete gede daga darte
hadhara difajjinannireeti.

Mitu hogowi kaameeli moola hogowo hoganbanniho,
mitu kayinni du'namaano hoganbanniho. Moola
hogowo hoganbanniri gide, waasa, haqqe, buna, w.k.l
hoganbanni kaameellaati. Du'namaano hoganbanniri
kayinni beenzile, laamba, waa, w.k.l hoganbanni
kaameellaati. Baalunku kaameeli dani danisinni aanno
horo lowote.

Shiimmaadda kaameella ikkite mannaho
baatooshshiweelo owaante uyitannorino
no. Hakkurira dancha lawishsha ikkitannoti
ambulaansete. Ambulaanse quchumahono ikko
baadiyyete ilate gamaa'mitanno mancho dodde
haadhanno. Lowo geeshsha dhiwaminohano rakke
akimete minira iillishshanno. Wolootu mangistete
loosaasine loosu dargira iillishshannori duucha suude
afidhinori shiimmaadda kaameella no.

Gafa Shoole

Way Aaninna Diilallote Aani Hodhishsha

Aleenni kayinsummori sasunku hodhishshu dani baattote aana ikkannoho. Hakko kayinsoommokkihu baattote aani hodhishshi baawuru hodhishshaati. Kuni hodhishshi qarqarinkera hoogirono Addisaawaho manna lowo geeshsha ba'raase noo hodhishaati. Konni gafira la'neemmohu kayinni way aananna diilallote aana horonsi'nanniha hodhishshu danaati.

Way aana horonsi'nanni hodhishshi yowolotenna markawete hodhishshaati. Diilallote aani hodhishshi kayinni horophilu hodhishshaati.

Hanni balanxe yowolote hodhishshire la'no. yowolo lame dana afidhino. Mitte yowolo mannu wolqanni calla waa gudhinanni ha'nannita ikkitanna layinkiti kayinni motorete wolqanni hadhannote. Motorete wolqanni hadhanno yaa wole oofamaanonte gede motore kayinse oonfanni ha'nannite yaate.

Yowolo horonsi'nannihu lowo geeshsha hala'ladda laggaranna garbu aanaati. Yowolote hodhishsha uduunne hogophine woy meessa calla gulunfe waa widoonni fulate horonsi'nanni. Qoleno lowo manni howolo garbu aani gangalattora horonsi'ranno. Mannu ise aana afolle garbanna garbu aana afamannore daa"ate agure higanno.

Hanni aanchine Markawe la'no. Markawe horonsi'nannihu kayinni hala'ladu baari aananna wuqiyanoosete aanaati. Markawe roore yanna lowoha daddalu uduunne hogowate horo uyitanno. Lawishshu gederu Itophiyu markawe Itophiyunni Baara widira ha'rannorennu Baara widinni Itophiyu giddora eannore jajjabbare hogobbanno. Maashinna, kaameella, motorranna wolereno togoore markawete hogonbe abbinanni. Markawe udiinne calla ikkikkinni mannanno hodhissanno.

Jeefote la'neemmohu hodhishshu dani horophilu hodhishshaati. Horophilu diilallote aana buuwanno hodhishshaati. Horophiluno wolu hodhishshinte gede mannanna uduunne hodhisate hajora hosanna. Mannano ikko uduunne mittu quchuminni wole quchuma, mitte gobbanni wole gobba haa're buuwanno.

Horophilu hodhishshi baalunku hodhishshi ledo
heewisiinsiro roore harfiixaati. Lowo geeshsha seeda
gobba boode yannanni calla masse iillishanno. Qoleno
wolu hodhishshinni ha'rate dandiinannikki gobba
horophilu haa're ha'ranno. Baalunku hodhishshu dani
techo geeshsha horonsi'nanni hee'noonniho. Mannu
Kayinni mitto mitonka hodhishshu dana injiisi garinni
doodhe horonsi'ranno.

Nabbawate Gedensiidi Xa'mo

Biddissa : Aante shiqqino xa'mo niwaawete garinni dawari.

1. Wole hodhishshu injo nookki yannara mannu dargunni darga mayinni ha'ranni saysino?
2. Kotte saada hodhishsha yinannihu hiittooho?
3. Dagate kaameelinni jawiiditi maati?
4. Ki'ne qarqarira hiikku hodhishshu dani afamanno?
5. Duucha hodhishshu dooro hooggoommero hiikkinanniha lawannohe?

